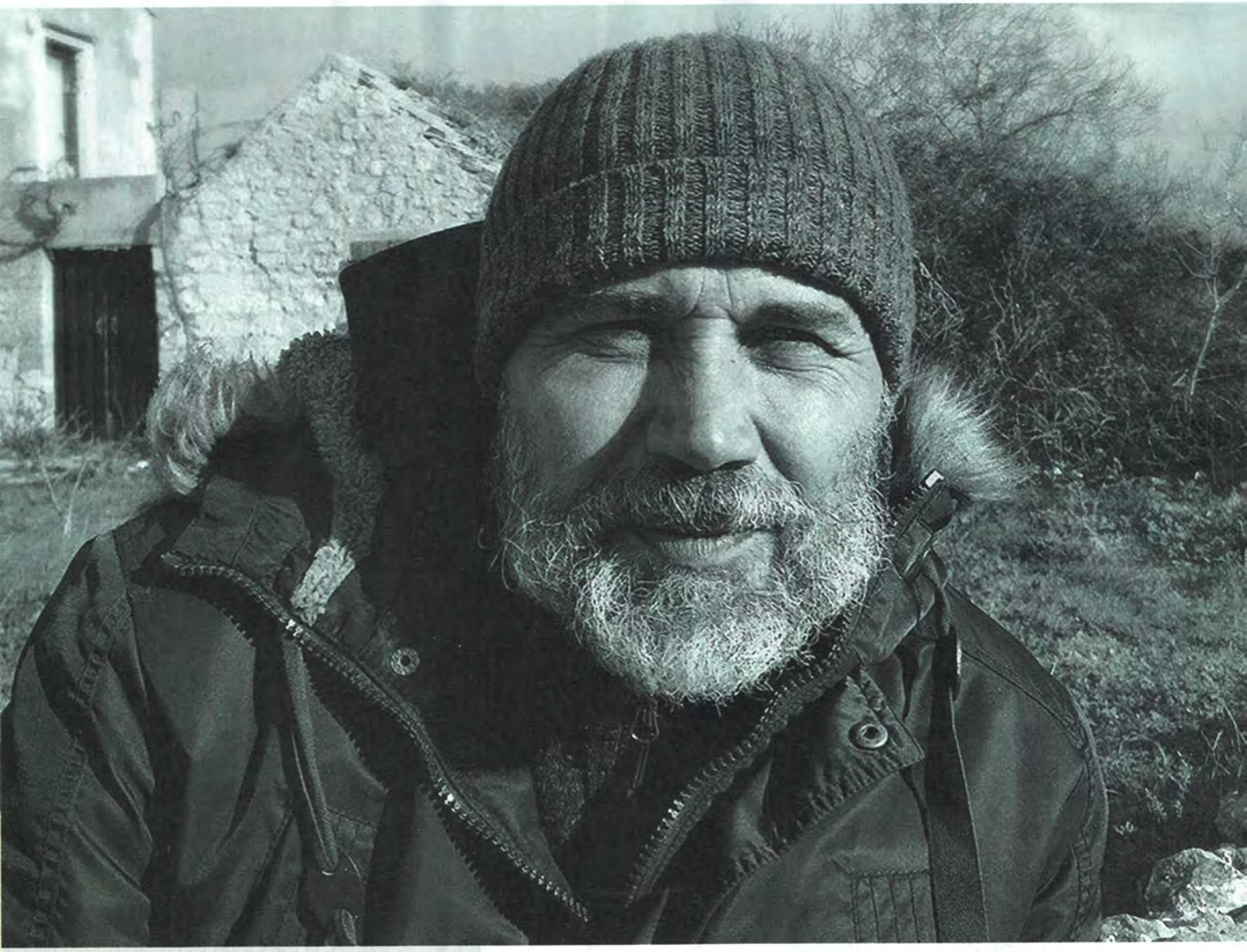

Scenarist in režiser **Miha Čelar**

Matjaž Šporar |
Tomislav Krnić, Rožle Bregar, Peter Naglič

Dokumentarni film: »Zgodba o možu, ki je s fotografskim aparatom ujel rojstvo sodobne slovenske identitete.«

V slovenske kinematografe prihaja najnovejši film Mihe Čelarja, avtorja dokumentarcev Moj čudoviti um, Codelli, iOtok, Sinovi burje, Dva brata, dve sestri in številnih drugih. Gre za dokumentarni film o fantastični fotografski zapuščini Petra Nagliča.

Miha Čelar se je zgodbe, ki razkriva fotografsko zapuščino Petra Nagliča, lotil skupaj z menoj, z Nagličevim vnukom Matjažem Šporarjem, ki si že desetletja prizadevam, da bi Nagličeve fotografije spoznala najširša slovenska javnost. Peter Naglič je v prvi polovici 20. stoletja posnel več kot 10.000 fotografij. V vsakdanjih prizorih je prepoznaval vznemirljive atrakcije in jih fotografiral kot zgodbe,

Jože Suhadolnik in **Matjaž Šporar**

Nagličev vezir v Slovenskem etnografskem muzej

še preden je nastala fotoreportaža. Naglič je svoje fotografije le redko prodajal, običajno jih je lepil v zgibanke, s katerimi je, kot sodobni fotoreporterji, pripovedoval zgodbe. Fotografski papirji tistega časa so imeli na hrbtni strani natisnjeno črtovje poštne dopisnice. Tja je Naglič zapisoval kratke vsebinske oznake: kaj, kje, kdaj, kdo ... podobno, kot to počnejo tudi današnji novinarji. Na Nagličevih fotografijah lahko tako razberemo, kako je bilo skoraj vse, kar poznamo danes, videti pred stotimi leti.

MATJAŽ ŠPORAR: Kako ste odkrili zgodbo o Petru Nagliču?

Miha Čelar: Ko sem pred štirimi leti pripravljal dokumentarec Konoplja osvobaja, ki govori o aktivistih, ki se borijo za legalizacijo konoplje, sem naletel na zanimivo fotografijo, na kateri italijanski vojaki na Ljubljanskem gradu na majhnem vrtičku gojijo indijsko konopljo. Hitro sem odkril, da je fotografijo posnel Peter Naglič, pri tem pa sem naletel tudi na knjigo: Moje življenje v svetovni vojni – Fotodnevnik vojaka, v kateri Naglič s fotografijo in besedo opisuje dve leti ujetništva italijanskih vojakov na Ljubljanskem gradu. Ljubljanski grad je bil med prvo svetovno vojno preurejen v avstro-ogrski vojaški zapor.

Da bi omenjeno fotografijo lahko uporabil, sem stopil v stik z Matjažem Šporarjem, ki pa me je takoj opozoril še na številne druge dedove fotografije. Ko mi je poslal približno 1.300 drugih fotografij, sem spoznal, da si Nagličeva fotografska zapuščina resnično zasluži filmsko uprizoritev.

Avtoportret **Petra Nagliča**

Kako ste se ob tako obsežnem opusu lotili filma?

Ker sem bil v devetdesetih letih tudi sam fotograf, sem na Nagličevih fotografijah takoj opazil fotoreporterski pristop. Naglič svojih motivov ni poslikal le z enim posnetkom, ampak pogosto z več, nemalokrat tudi z več deset ali celo sto posnetki. Z različnimi plani je prikazal tako detajle kot širše poglede in različne perspektive motiva. Pri Plečnikovih gradbenih projektih, ki jih je poslikal več kot dvajset, pa se je na prizorišča vračal celo po več let. Tako je denimo fazno dokumentiral gradnjo stadiona za Bežigradom, današnjega Pionirskega doma, obnovo Ljubljanskega gradu, Navja, ljubljanskih Žal, cerkve sv. Mihaela na Barju, Narodne in univerzitetne knjižnice in številnih drugih. V svoje reportaže je tako ujel tudi časovno dimenzijo, ki ji danes popularno rečemo »timelapse«.

Kako ste v dokumentarno zgodbo vtkali 1.300 podob?

Naglič se je z reportažno fotografijo lahko ukvarjal zato, ker sta z bratoma podedovala družinsko tovarno ščetk. Če bi se moral preživljati kot fotograf, bi verjetno fotografiral v kakem fotografskem ateljeju, kjer bi slikal predvsem portrete, poročne in jubilejne fotografije. Tako pa si je priskrbel terensko fotografsko opremo in se s fotografskim aparatom odpravil v svet. Že leta 1910 se je udeležil velikega slovenskega romanja v Sveto deželo. Bil je zraven, ko so se v Sloveniji pojavila prva letala in ko so v Planici poleteli prvi orli. Na Veliki planini je še ujel zadnje velike črede konj, v Kamniku je zabeležil arheološko izkopavanje mamuta. V

Avstro-ogrski vojni ujetniki v zapori na Ljubljanskem gradu

slovenskem visokogorju je poslikal skoraj vse planinske koče. Na Škrlatici, kamor se je povzpel z znamenitim alpinistom Jožo Čopom, pa je fotografiral blagoslov križa. Poslikal pa je tudi pohod na Svete Višarje, narcise na Golici, nedeljski izlet na Šmarno goro in številne vzpone na Triglav. V tridesetih letih je po Gorenjskem in v Ljubljani, na kar osmih filmih poslikal veliki slovenski evharistični kongres. Dlje časa je s fotoaparatom spremljal tudi gradnje znamenitih ljubljanskih stavb – Name, Nebotičnika, hotela Slon, palače Slavija ter prenovo ljubljanskega tramvaja in obsežno prenovo struge Ljubljanice. Spoznanje, da je bil Peter Naglič pravzaprav fotoreporter, še preden je fotoreportaža sploh nastala, je narekovalo režijski pristop in naracijo filmske pripovedi.

Kako ste se potem lotili filmske zgodbe?

Ker ima film moč, da prek občinstva vpliva na družbo, sem si med drugim zastavil tudi cilj, da bi dokumentarec Petra Nagliča postavil na piedestal priznanih slovenskih fotografov. Ta naloga pa ni ravno lahka, saj je fotografija med umetniškimi zvrstmi pri nas veljala za nekakšno »desetnico« – nezaželeno hčer, ki so jo likovni kritiki razglašali za navadno obrt, katere edina naloga je pomagati slikarjem pri slikanju. Ta ozkogleda zamisel verjetno izvira iz obdobja impresionizma, ko so bili tudi slovenski impresionisti odlični fotografi. Kobilca, Jakac, Grohar, pozneje tudi Pilon in drugi so za seboj pustili izjemno zanimive fotografske opuse, ki pa zaradi podcenjevanja fotografije kot umetnosti, še danes ležijo v zasebnih predalih.

Začetek gradnje NUK v Ljubljani

Koga ste še povabili k sodelovanju?

Malo znano je tudi, da so fotografa Avgusta Bertholda, ki so ga zaradi druženja s slovenskimi impresionisti, imenovali kar »peti impresionist«. Leta 1906 je Berthold posnel neostro fotografijo loškega kmeta pri setvi in prav ta fotografija je Ivanu Groharju omogočila, da je v značilni neostri impresionistični maniri leto zatem, naslikal svojega znamenitega Sejalca. Slovenska fotografija je na veljavi pridobila med slovensko osamosvojitveno vojno, ko je skupina fotografov, zbranih okoli revije Mladina, ustvarila nekaj izjemnih fotozgodb in začrtala nove smernice sodobne slovenske foto reportaže. Zato smo k filmu povabili dva izmed njih – fotoreporterja Jožeta Suhadolnika, ki je eden izmed redkih, ki svoje motive še vedno fotografira na črno-beli film in jih nato po klasičnem ali digitalnem postopku pretvori v fotografije ter Barbaro Čeferin, nekdanjo fotoreporterko, danes kuratorko in ustanoviteljico edine stalne slovenske galerije za umetniško fotografijo, Galerije Fotografija.

Suhadolnik in Čeferin sta kurirala izbor petindvajsetih najboljših Nagličevih fotografij, ki smo jih na koncu filmske zgodbe razstavili v Slovenskem etnografskem muzeju. Vse Nagličeve fotografije so letos tudi prešle v stalno zbirko Slovenskega etnografskega muzeja. Naslednji velik korak, ki zdaj čaka Šporarja, pa je vpis dedovih fotografij v register slovenske kulturne dediščine.

Koga vse ste še vključili?

V filmsko zgodbo smo poleg Suhadolnika vključili še nekaj drugih slovenskih fotografov. Suhadolnik je pet Nagličevih motivov, po stotih letih, fotografsko poustvaril na svoj način. Njegove fotografije je razvil mojster ustvarjanja v fotografski temnici – Peter Fettich. Z industrijskim fotografom Petrom Škrlepom, ki izdeluje tudi sodobne različice starinskih kamer mehovk, kakršne je uporabljal tudi Peter Naglič, pa smo v nekdanjem fotografskem ateljeju Josipa Pelikana v Celju, v tehniki fotografije na steklo poustvarili enega izmed Nagličevih telovadnih motivov. Prav skupaj z vami smo se odpravili po sledovih dedovih fotografij. V ta namen smo izdelali poseben vizir, ki

Obnova struge Ljubljanice

smo ga namestili na Nagličev fotografski stativ in tako dobili pripomoček za poustvarjanje »Nagličevih pogledov«. V vizir smo na različnih krajih vstavljali prosojnice z Nagličevimi fotografijami in tako odkrivali natančna mesta, od koder je pred stotimi leti fotografiral svoje motive. S pomočjo ekipe londonskih digitalnih ustvarjalcev Untold Garden smo z aplikacijami umetne inteligence »oživili« skoraj 200 Nagličevih fotografij. Te smo zmontirali v zvočne filmske prizore, ki pa v slovenski zgodovini niso bili nikoli posneti. Tako lahko gledalci v filmu skozi Nagličeve fotografije vstopijo tudi v slovenske filmske arhive.

Kje in kdaj si bomo lahko ogledali film?

Slovenska premiera filma Fotograf bo 16. julija zvečer v letnem kinu Mestnega kina Domžale v Arboretumu Volčji Potok. V Ljubljani pa bo film na ogled 9. avgusta, v okviru letnega kina Slovenske kinoteke. Projekcija bo potekala na muzejski ploščadi pred Slovenskim etnografskim muzejem. Nekaj predstav bo na voljo tudi v okviru letošnjega Foto Festa, v Kranju. Drugod po Sloveniji pa si bo film mogoče ogledati v kinematografih slovenske Art kino mreže. [D]

Karitas
Slovenska karitas

ZAupanje

Pomoč štiričlanski družini v stiski

Štiričlanska družina iz okolice Domžal s šoloobveznima otrokoma se sooča z zahtevnimi življenjskimi razmerami. Mož je od lanskega leta na bolniški zaradi nezgode pri delu, gospa pa je brez zaposlitve in je prijavljena na Zavodu RS za zaposlovanje. Zaradi zdravstvenih težav, med drugim psihičnih obremenitev in sladkorne bolezni, je njena zaposljivost otežena. Družina se zato pogosto znajde v zaostanku pri plačilu položnic.

Z vašim darom lahko olajšate njihov vsakdan in pomagate, da v težkem obdobju ne ostanejo sami.

Hvala.

Pomoč lahko nakažete na tekoči račun Slovenske Karitas:

Slovenska karitas | Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana | TRR: SI56 0214 0001 5556 761 | BIC banke: LJBASI2X | Koda namena: CHAR Sklic: SI00 904 | Namen: ZAupanje

Pomagate lahko tudi s poslanim SMS sporočilom z besedo **UPANJE5 ali UPANJE10** na telefonsko št. 1919 in prispevate 5 oziroma 10 evrov.

Prispevajo lahko uporabniki Telekom Slovenije, A1, T-2, Telemach.

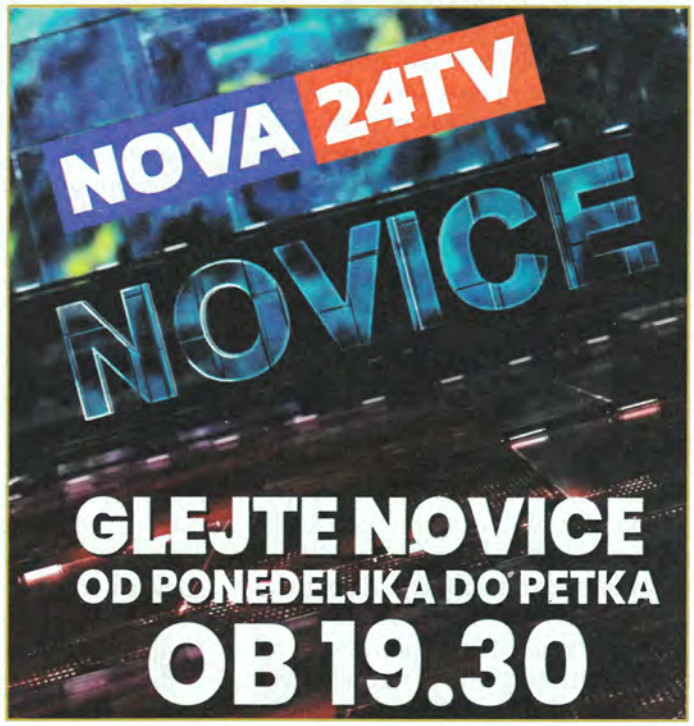

*Ob nakupu vozila Renault Clio I Feel Slovenia TCe 90 kupec prejme popust v višini 2.800 €, 5 let brezplačnega jamstva, ki sestoji iz 2 let tovarniške garancije in 3 let podaljšanega jamstva Renault oziroma do 100.000 skupaj prevoženih kilometrov, karkoli se zgodi prej in pogodbo o vzdrževanju My Revision za obdobje 4 let oziroma do 80.000 skupaj prevoženih kilometrov, karkoli se zgodi prej. Ob financiranju z Mobilize Financial Services kupec prejme še bonus ob financiranju v višini 1.500 €. Priporočena maloprodajna cena modela v akciji je 13.990 €, ni obvezujoča za pooblaščene prodajalce in že vključuje popust in bonus ob financiranju ter DDV in DMV. Pogoj akcije je sklenitev finančne pogodbe z minimalno financirano vrednostjo 8.000 € in minimalnim trajanjem 48 mesecev ter sklenitev avtomobilskega zavarovanja za čas financiranja z Mobilize Financial Services. Ponudba velja za fizične osebe od 1. 6. 2025 do 31. 7. 2025. Poraba pri mešanem ciklu: 4,1- 7,8 l/100 km. Emisije CO_2: 96-136 g/km. Emisijska stopnja: EURO6DFULL. Emisija NOx: 0,0063 - 0,0353 g/km. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo standardu meritev WLTP. Ogljikov dioksid (CO_2) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM_{10} in $PM_{2,5}$ ter dušikovih oksidov. Slika vozila je simbolična. Pridržujemo si pravico do napak. Več informacij o ponudbi in pogojih nakupa je na voljo na renault.si. GA Adriatic d.o.o., Dunajska 22, 1000 Ljubljana.